

INLEIDING

Met een voortschijdend inzicht rende hij elke dag naar zijn werk bij de Provincie Limburg langs de Maas, de Hoogbrugstraat uit, via de Waterpoort naar de Stenen Wal en zo via de Maaspuntweg en het Bonnefantenmuseum en het Charles Eyckpark onder de Kennedybrug door naar het Gouvernement, oftewel het eiland in de Maas. Dat deed hij elke dag. Op het werk kon hij zich douchen. En om al zijn sores van zich af te zetten rende hij tweemaal daagse deze route.

Het Gouvernement was een megalomaan gebouw waar je de weg krijtraakt bestaande uit drie torens en talloze verdiepingen uitgevoerd in wit marmer met marmeren trappen.

Cultuur zit op afdeling K3, 3de verdieping boven het Papenwater en voor een gedeelte op afdeling M3.

Het Prandium bestaat vooral uit geplastificeerde tafeltjes en plastic stoelen.

Met aan de wanden zogenaamde cabines met gifgroene banken waar iets wat intern moet blijven besproken kan worden. Verder valt het grote terras op.

Bij binnenkomst zien we twee grote marmeren beelden. Deze 18e eeuwse marmeren figuren staan in de Centrale hal. Ze zijn waarschijnlijk vanuit

Luik in Maastricht terecht gekomen en sierden de entree van het classicistische Gouvernementspaleis, dat vanaf 1777 door architectaannemer Mathias Soiron de Jonge is gebouwd en omstreeks 1860 uitgebreid. Verder staan er in het trappenhuis heren en dameszitbanken en is de ingang versierd met een grote kerstboom met lichtjes natuurlijk. Je komt alleen maar binnen met een pasje.

In het Limburgs Gouvernement zetelen Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de gouverneur. Limburg is de enige provincie in Nederland waar de commissaris van de Koning officieus wordt aangeduid als gouverneur, een erfenis uit de tijd van de militaire gouverneurs van Maastricht. Tot 1986 zetelde het provinciebestuur in het Oud Gouvernement in de binnenstad van Maastricht. Het gebouw in Randwyck werd in 1986 feestelijk geopend door koningin Beatrix. Het gouvernement is onder andere bekend geworden vanwege de Europese Raad in 1991 en het daarop volgende tekenen van het Verdrag van Maastricht op 7 februari 1992.

Het gebouw is gelegen in de uiterwaarden van de rivier de Maas in de Maastrichtse kantorenwijk Randwyck op een plek waar eertijds het

vestingwerk Randwyck was gelegen. Het bestuursgedeelte van het Gouvernement ligt op een eilandje in de Maas. De Maasarm tussen tussen de beide bouwdelen heet Papenwater.

Het gouvernement werd gebouwd in jaren 1980 naar een ontwerp van architect Gerard Snelder in samenwerking met Architecten BNA. Snelders koos voor een sterke geleiding van het gebouw in haaks op elkaar staande kantoorvleugels, met elkaar verbonden door middel van trappenhuizen (van buitenaf herkenbaar aan de puntdaken). De 18 bouwblokken, die naar hoogte naar de Maas toe afnemen, zijn gedekt met lessenaardaken en hebben een betonskelet dat opgevuld is met baksteen. Deze typisch Maastrichtse bouwwijze verwijst naar de lokale Maaslandse renaissance bouwstijl.

Aan de noordoostkant van het gebouw, bij de entree aan de Limburglaan, staat een fontein met een bronzen sculptuur van Wil Snelder (broer van de architect) uit 1985. In de tuin van het Gouvernement staat langs de Maas het betonnen Old Hickory monument van Appie Drielsma uit 1994, ter herinnering aan de Amerikaanse 117e divisie, de 'Old Hickory', die Maastricht op 14 september 1944 bevrijdde.

1.

Hij woonde in Wyck. Wyck is onderdeel van het stadsdeel Centrum en ligt als een eiland in het winterbed van de rivier de Maas op de oostelijke oever. Het ligt ingeklemd tussen de Maas in het westen en de spoorlijn Eindhoven-Maastricht-Luik in het oosten. Aan de noordkant ligt de wijk Sint Maartenspoort, aan de zuidkant Randwyck.

Céramique is volgens de wijkindeling van de gemeente Maastricht onderdeel van Wyck, hoewel het vaak als een afzonderlijke wijk wordt gezien. De naam Wyck (in 1157 *Wich*) is afgeleid van het Latijnse woord *vicus*. Vermoed wordt dat in de Romeinse tijd al een kleine nederzetting op de oostelijke Maasoever lag langs  en rechte straat, de Rechtstraat. Omstreeks het jaar 900 werd de kerk in Wyck geschonken aan het Onze-Lieve-Vrouwekapittel. Dat duidt erop dat er toen reeds een behoorlijk aantal mensen woonde. De kerk kreeg de heilige Martinus als patroon, een typische heilige voor een handelsnederzetting. In de eerste eeuw na Christus echter werd deze nederzetting via de oude Romeinse brug verbonden met de nederzetting op de westelijke Maasoever. Omstreeks 313 werd op de westelijke oever een castellum gebouwd ter verdediging van de brug; waarschijnlijk gebeurde dat ook op de

Wyckeroever. Door riviererosie is een groot deel van Wyck, wellicht inclusief delen van de Romeinse nederzetting, verdwenen in de Maas. Bij de sloop van de oude Sint-Martinuskerk in 1853 werd de torso van een Mercuriusbeeld aangetroffen.

In Wyck zijn talloze winkels, hotels, cafés en restaurants te vinden, vooral in de Stationsstraat, de Wycker Brugstraat, de Rechtstraat en de Hoogbrugstraat. Hoewel de Stationsstraat zich steeds meer ontwikkelt tot luxe winkel- en uitgaansstraat, is de Stationsbuurt vooral een voornamelijk woon- en kantorenbuurt gebleven. In de Stationsstraat wordt iedere donderdagmiddag een markt van biologische levensmiddelen en op zaterdagochtend een antiek- en curiosamarkt gehouden.

In Wyck zijn ook een aantal (boven-)stedelijke voorzieningen te vinden, zoals het amateurkunstencentrum Kumulus, een dépendance van het Conservatorium Maastricht, het museum Stoombierbrouwerij De Keyzer en de voormalige Brouwerij De Ridder (thans expositieruimte voor hedendaagse kunst). De wijk is goed bereikbaar met het openbaar vervoer, met name door de aanwezigheid van het NS-station Maastricht en het busstation voor stads- en

streekbussen (in de toekomst tevens eindhalte van de sneltram Hasselt - Maastricht).

In Céramique, de moderne uitbreidingswijk van Wyck, bevinden zich onder andere het Bonnefantenmuseum (museum voor oude en hedendaagse kunst), het Centre Céramique (bibliotheek, expositieruimte en ontmoetingsplaats) en de Bordenhal (theaterzaal van Toneelgroep Maastricht). Aan het Plein 1992 zijn onder andere een supermarkt, enkele cafés en het sterrenrestaurant Beluga gevestigd. Aan de Avenue Céramique bevinden zich voornamelijk luxe (woon)winkels en kantoren (o.a. van Rijkswaterstaat).

Het Sint-Gillishospitaal (oorspronkelijk uit 1286) en de Poort van Beusdael (vermeld in de 16e eeuw), allebei in de Hoogbrugstraat, werden beide in de 17e eeuw vernieuwd in de stijl van de Maaslandse Renaissance. In deze straat, evenals in de Rechtstraat en de Wycker Brugstraat, zijn ook een groot aantal gevelstenen te bewonderen.

Op de plek van de Sint-Martinuskerk in de Rechtstraat stond tot 1853 de middeleeuwse kerk van Wyck. Deze werd, wegens bouwvalligheid, in de 19^e eeuw gesloopt, een lot dat ook de nabije Wycker Kruittoren en de Sint-Maartenspoort onderging. De huidige Sint-Martinuskerk dateert uit 1856 en is daarmee een van de eerste

bouwwerken van architect Pierre Cuypers. In de neogotische kerk bevindt zich onder andere het 14e-eeuwse beeld van de Zwarte Christus van Wyck.

2.

De Zwarte Christus van Wyck wat een notenhouten kruisbeeld is dat zich in de Sint-Martinuskerk in de wijk Wyck in Maastricht bevindt. Het stamt waarschijnlijk uit de eerste helft van de 13^e eeuw.

Het beeld wordt nog altijd met veel devotie vereerd in Maastricht en omstreken. De oorsprong van het beeld is onzeker; zo zijn er mensen die beweren dat het beeld meegereisd is met kruisvaarders uit Palestina, maar het kan evengoed van een lokale beeldsnijder geweest zijn. Zeer ongebruikelijk wordt de Gekruisigde afgebeeld in een rechte houding. Er zijn geen spijkerwonden aan handen en voeten zichtbaar. In Maastricht werd het beeld, samen met het graf van Sint Servaas en het beeld van de Sterre der Zee, het doel van bedevaarten. In de middeleeuwen ontstond het gebruik om 'de maat van het Heilig Kruis' als talisman mee naar huis te nemen. De kloosternonnen maakten zijde linten van 1,72 meter, naar de lengte van de Zwarte

Christus. Als men ze op het lichaam draagt zouden ze vooral heilzaam zijn bij koorts en moeilijke zwangerschappen. Men kan in de kerk van Wyck nog steeds gezegende linten kopen, alleen zijn ze nu van linnen in plaats van zijde.

Volgens de legende is het Zwarte Kruisbeeld ontstaan uit een noot die een kruisridder uit Riemst had rond het jaar 1300 een pelgrimstocht naar het Heilig Land gemaakt. Bij terugkomst uit het Heilige Land gaf hij de noot aan zijn dochter. Deze dochter, een vroom meisje, plantte de bewuste noot in de tuin, waarna er al snel een grote notenboom ontsproot. Tijdens een onweer werd de boom getroffen door een bliksemflits, waarbij hij openspleet. In de opengespleten boom treft men de ochtend erna het kruisbeeld aan. Het meisje zei: *'dat in den myddel van den boem gestanden heefft eyn schoen cruys mitter figuren onses heren'*. Toen het meisje enige tijd later intrad in het klooster van de Witte Vrouwen aan het Vrijthof in Maastricht, nam zij het kruisbeeld mee daarheen. Het is zeker, dat de Zwarte Christus van Wyck tot aan de Napoleonistische tijd resideerde in dit klooster van de Witte Vrouwen aan het Vrijthof. Nadat onder Napoleon alle kloosters opgeheven waren, verhuisde het beeld naar de Parochiekerk Sint-Martinuskerk, waar het noch immer verblijft.

Het beeld wordt nog altijd met veel devotie vereerd in Maastricht en omstreken. Het wordt megedragen in de stadsprocessies en heiligdomsvaarten.

Hij woonde in de Hoogbrugstraat waar nu als guirlandes van dennentakken de straat werd verlicht met lichtjes. Zijn huis had een lijstgevel, voorzien van segmentboogvensters in Naamse steen, verticale reliëfbanden en horizontale profiellijsten. Onder de benedenvensters paneelwerk. Gevelsteen met versterkte stad IN HET KASTEEL VAN LIMBURG (1764).

Mansardedak. Van binnen schoorsteenmantels in Lodewijk XVI-stijl. Met het Kasteel van Limburg werd Limbourg bedoelt. Het stadje Limbourg ligt op een rotspartij die 75 meter boven het dal van de Vesdre uittorent en had de reputatie onneembaar te zijn, waardoor het van groot strategisch belang was. Het stadje wordt omgeven door een meander van de Vesdre. De muren waren gebouwd op de rand van het rotsplateau. De stadsmuren en de muren van het kasteel vormden een groot vierkant dat met hoektorens versterkt was. De burcht lag in het noorden van de vesting. Aan de andere kant van de stad lag de Ardense poort, een stadspoort die in het begin van de 20^e eeuw afgebroken werd om plaats te maken voor het Kasteel Poswick. In 1101 werd 'Lembruch' verheven tot hertogdom. In

1106 raakte de hertog zijn titel alweer kwijt. Van het middeleeuwse Limbourg bleef alleen de gotische kerk bewaard.

Reinoud merkte op, toen hij er een keer was, dat er wel heel veel soorten baksteen in Dolhain te vinden waren. Vooral het oranje sprong er wat mij betreft uit. Verder was het plaatsje zoals elk Waals plaatsje was. Rommelig en onverzorgd. Met huizen die wel een lik verf konden gebruiken en de welriekende stank van de Belgische dieselauto's zonder roetfilter.

3.

De legende gaat als volgt: In 1136 huwt Mathilde, dochter van graaf Adolf van Saffenberg, met Henrik, zoon van Walram, hertog van Limburg. Onder de bruidsschat die graaf Adolf als vader van de bruid voldoet, valt ook de voogdij over Kloosterrade. Na de dood van zijn vader in 1139 wordt de bruidegom onder de naam Hendrik II hertog van Limburg. Tussen Kloosterrade en de hertogen van Limburg zal dan af een bijzondere band bestaan. Het klooster kan voortaan worden beschouwd als familieklooster van de hertogen. Een van hun vrouwelijke verwanten, hertogin Jutta, zal er intreden, verscheidenen van hen laten er zich begraven. Rolduc wordt het Saint-Denis